

וַיִּכְבֹּר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (קדושין לב:): "מִפְּנֵי שִׁיבָה תָּקוּם" (ויקרא יט, לב) — יָכוֹל אֲפֹלוּ מִפְּנֵי זָקֵן 'אֲשֶׁמְאִי'י? תִּלְמוּד לומר זָקֵן, וְאִין זָקֵן אֵלָּא חֲכָם וְכו', אִין זָקֵן אֵלָּא מִי שֶׁקָּנָה חֲכָמָה, עֵין שָׁם; וְיָמָּה נִקְרָא זָקֵן אֲשֶׁמְאִי? זֶה שֶׁמֶרְבֵּה בַּמַּחֲלָקֶת וְכו'; וְעַל-כֵּן לָמָּה תִּפְּל בְּדַעְתָּךְ, מָה שֶׁכַּמָּה זָקֵנִים טַפְּשִׁים, אֲשֶׁר לֹא קָרְאוּ, וְלֹא שָׁנוּ וְלֹא שִׁמְשׁוּ תִּלְמִידֵי חֲכָמִים יוֹצְאִים נִגְדָּךְ וְכו', תִּדַּע שֶׁרַב אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ עוֹמְדִים עַל יְמִינְךָ וְרוֹצִים בְּחִדּוּשֶׁיךָ וּבִפְרָטִיּוֹת בְּנֵי הַנְּעוּרִים, שֶׁדְּבוּרֶיךָ הֵם כַּמִּים קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֵינֶיךָ, וְרוֹאִים בְּחֹשׁ מֵאֲמָרָם ו"ל (קִינִים, פָּרָק ג'): זָקֵנִי עַמִּי הָאָרֶץ כָּל זְמַן שִׁמְזִקִּינִים — דַּעְתָּן מִטְּרַפֶּת עֲלֵיהֶם, אֲבָל זָקֵנִי תִּלְמִידֵי חֲכָמִים, אִינָן כֵּן, אֵלָּא כָּל זְמַן שֶׁהֵם מְזִקִּינִים — דַּעְתָּם מִתִּישְׁבֶּת עֲלֵיהֶם; אֵלּוּ מֵאֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיִּקְרִים שֶׁהִתְחִילוּ מִבְּחִירוֹתָם בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעָסְקוּ כָּל יְמֵיהֶם בְּתוֹרָה וּבִתְפִּלָּה וְהִתְבּוֹדְדוֹת בְּתַמִּימוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, וְהִתְמִידוּ מְאֹד מְאֹד בְּסִפְרֵי רַבָּנוּ ו"ל, כְּשֶׁהֵם בָּאִים לַעֲת זָקֵנָתָם דַּעְתָּם מִתִּישְׁבֶּת עֲלֵיהֶם, וְעַל-כֵּן הֵם רוֹאִים שֶׁכּוֹנֶנְתָּךְ לַשָּׁמַיִם, וְעַל-כֵּן הֵם מַחְזִיקִים מִמָּךְ וּמִחִדּוּשֶׁיךָ, אֲבָל אֵלּוּ הַזָּקֵנִים שֶׁאִין בָּהֶם שְׁלֵמוֹת (עֵין לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ד'), כָּל הַתְּקַרְבוּתָם הִיָּתָה כָּל יְמֵיהֶם מִן הַשָּׁפָה וְלַחוּץ, וְלֹא הִתְבּוֹדְדוּ כָּלָל, וְהָיוּ מִחֲרָרֵי רִיב כָּל יְמֵיהֶם כִּידוּעַ וּמִפְּרָסָם בֵּין אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִי הֵם... וְעַל-כֵּן כְּשֶׁבָּאִים לַעֲת זָקֵנָה, דַּעְתָּם נִטְרַפֶּת עֲלֵיהֶם; וְעַל-כֵּן רַק הֵם חוֹלְקִים עָלֶיךָ. וְעַל-כֵּן, חֲמִידַת לִבִּי, חֲזַק, חֲזַק, וְאֵל תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוֹם מוֹנֵעַ וּמַעֲכָב, וְכָל הַצְדִּיקִים שֶׁבֵּין אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁזָּכּוּ אֶת הָרַבִּים, הִיָּתָה עֲלֵיהֶם מַחֲלָקֶת, וּבִפְרָט עַל רֹאשֵׁי מִבְּחָרֵי אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ חֲלָקוּ מְאֹד, כִּמּוֹ שֶׁיְדוּעַ בֵּין אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אֵילּוּ צָרוֹת עָבְרוּ עַל מוֹהַר"נ"ת ו"ל מִבְּפָנִים, וְכֵן עַל ר' נַחֲמָן טוֹלִטְשִׁינְעֶר וְעַל בְּנוֹ ר' אַבְרָהָם ו"ל, כִּפְּאֶשֶׁר יְדוּעַ וּמִפְּרָסָם דְּבָר זֶה, וְאִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ עַל פְּנֵי הַכֶּתֶב, וְכֵן בְּדוֹר הָאֲחֵרוֹן, הָרַב הַחֲסִיד ר' אַבְרָהָם שְׁטַעַרִינְהָאָרֶץ ו"ל, שֶׁהָיָה חִדּוּשׁ נִפְלָא בִּידְעָתוֹ

(ה) אָשֶׁם, רָשָׁע וְעַם הָאָרֶץ (רש"י).

(ו) "וְהִדְרַת פְּנֵי זָקֵן".

ובקיאותו בספרי רבנו ז"ל, והיה מפלג בתורה ובחכמה, והיה מלא וגדוש בדעת רבנו ז"ל, וקרוב הרבה אנשים אל דעת רבנו ז"ל, אף-על-פי-כן נמצאו ריקים ופוחזים וכו', שחלקו עליו מאד, וצִעֲרוּ אותו מאד, עד שהכרח לילך להתפלל בראש השנה וכו', ואחד ממתנגדיו הוא המתנגד גם עליה וכו'; ועל-כן למה לה לפל בדעתה כל-כך, כי הכל הבל, הבל הבלים, הוא מפחד מצל עצמו, כעין שאמרו חכמינו הקדושים (במדרש רבה קהלת יב): הדין סבא כד שמע צפרין מציצין אמר לסטין באין!... והבן; ותדע שגם על ר' לוי יצחק (גרו יאיר) [ז"ל] יש הרבה חולקים, כִּאֲשֶׁר הוא בעצמו ספר לי ענינים נוראים מה שעבר עליו וכו'. ולבסוף סים: אין ברסלב קען מען נישט האבן קיין קיום אן בזיונות", ועל-כן חמדת לבבי, כפי שלקחת את עצמה להפיץ דעתו של רבנו ז"ל בעולם, ואתה נוסע ממקום למקום להפיץ ספריו הקדושים, חזק ואמץ מאד מאד, ואל תירא ואל תחת, כי בודאי רבנו ז"ל עמה.

הדורש שלומה...

למען השם אל תפגס בוכותים עם שום ברִיָּה שבעולם, ואל תענה למבזיה ולמחרפיה דבר, כי אלו הבזיונות והחרופים יציבו אותה, ויצילו אותה מכל המקטרגים וכו', כי כפי גדלת העסק הקדוש והנורא שלקחת על עצמה, בודאי יש עליה למעלה מקטרגים, היתכן ברִיָּה שפלה... יעסק בקרוב הגאולה ולהפיץ מעינות החכמה חוצה וכו', אבל על-ידי שיש לה בזיונות וחרופין בזה העולם, הם מבטלים את הקטרוגים שם בעולם העליון, על-כן חזק, חזק ושתק ובלם פיה בשעת מריבה.

הנ"ל...

(ז) הִזְקֵן הָיָה, כְּשֶׁשׁוּמַע צִפְרִים מְצִיצוֹת אוֹמֵר הוּא: לִסְטִים בָּאִים.

(ח) בְּבִרְסָלָב אִי אִפְשָׁר שִׁיחִיָּה קִינִם בְּלִי בְּזִיוֹנוֹת.